

2. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції / С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук, В. Луцик, Київ, 2021. 116 с.

3. Щодо механізмів заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»: Роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 24.02.21 №3. URL: <https://tinyurl.com/yzekto65> (дата звернення 18.11.2021).

Чхеїдзе Гела Мурманович,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Інтенсивний розвиток економічних процесів та інститутів громадянського суспільства в Україні стримується передусім поширеністю такого соціального явища, як корупція. Її негативний вплив на економіку та політичну систему в Україні стає все більш відчутним і на сьогодні створює загрозу національній безпеці держави.

Під корупційною злочинністю варто розуміти сукупність кримінальних правопорушень, що полягають у використанні особою, суб'єктом відповідальності за них, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей, метою яких є одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб [1, с. 21]. У свою чергу, інвестиції (від латинського *invest* – вкладати) за визначенням є процес стимулювання матеріального виробництва, забезпечення його функціонування, розвитку, розширення, оновлення, еволюційного руху вперед [2, с. 208].

Прямі іноземні інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль у швидко зростаючому міжнародному бізнесі, що полягає в: здатності активізувати інвестиційні процеси в силу властивого інвестиціям мультиплікативного ефекту; сприянні загальній соціально-економічній стабільності, стимулюванню виробничих вкладень у матеріальну базу (на відміну від спекулятивних і нестабільних портфельних інвестицій, які можуть бути раптово виведені з негативними наслідками для національної економіки); поєднанні перенесення практичних навичок і професійного менеджменту з взаємовигідним обміном ноу-хау, що полегшує вихід на міжнародні ринки; активізації конкуренції та стимулюванні розвитку середнього та малого бізнесу; здатності прискорити розвиток галузей і регіонів при правильному стимулюванні та розміщенні, а також організації виробництва; сприянні зростанню зайнятості та підвищенню рівня доходів населення, розширенню

податкової бази; стимулюванні розвитку виробництва експортної продукції з високою часткою доданої вартості, інноваційних товарів і виробничих технологій, управління якістю, орієнтації на споживача; розв'язанні проблеми нестачі капіталу в країнах з його дефіцитом, прискоренні їх економічного розвитку, стимулюванні проведення реформ у сфері державного управління; збільшенні обсягів взаємного товарообігу між країнами; інтегруванні національної економіки у світове господарство, поглиблюючи міжнародний поділ праці та міжнародне співробітництво [3, с. 39–40].

Вже ні в кого немає сумніву, що корупція та нестабільна макроекономічна ситуація відлякує іноземних інвесторів від українських ринків. Іноземні інвестори покидають Україну саме через корупцію. У свою чергу, нестача інвестицій, як внутрішніх так і зовнішніх, є однією з центральних проблем, від якої потерпає українська економіка. Однак, звертаючись до іноземних інвесторів, український уряд, недостатньо залучає внутрішні резерви для залучення інвестицій [4].

Згідно з Законом «Про режим іноземного інвестування» (1996 р.) [5] іноземні інвестори-суб'єкти, які провадять інвестиційну діяльність на території України, а саме: юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України; фізичні особи-іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені в дієздатності; іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації; інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України; іноземні інвестиції – цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Водночас, в нашій країні створено гарантії захисту іноземних інвестицій. Так, для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами України. Для окремих суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють інвестиційні проекти із залученням іноземних інвестицій, що реалізуються відповідно до державних програм розвитку пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери і територій, може встановлюватися пільговий режим інвестиційної та іншої господарської діяльності.

Законами України можуть визначатися території, на яких діяльність іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями обмежується або забороняється, виходячи з вимог забезпечення національної безпеки. Специфіка регулювання іноземних інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах установлюється законодавством України про спеціальні (вільні) економічні зони. Правовий режим іноземних інвестицій, що встановлюється в спеціальних (вільних) економічних зонах, не може створювати умови

інвестування та здійснення господарської діяльності менш сприятливі, ніж встановлені цим Законом.

Інвестиції, прибутки, законні права та інтереси іноземних інвесторів на території України захищаються її законами. Іноземним інвесторам гарантується перерахування за кордон їхніх прибутків та інших сум як у національній валюті, так і в іноземній валюті, що отримані на законних підставах. Іноземні інвестори можуть реінвестувати прибутки на території України [6, с. 92].

Таким чином, враховуючи, що інвестиції виступають дієвим важелем здійснення структурної перебудови економіки та розв'язання соціально-економічних проблем, ключовими завданнями державного управління є активізація інвестиційної активності, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку національної економіки. Тому актуальним для урядів країн є питання підвищення інвестиційної привабливості за рахунок забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в межах країни. Останнім часом посилюється регіоналізація міжнародної торгівлі через укладання регіональних торговельних угод, які надають можливість сформувати міжнародні правила інвестування, забезпечити сприятливі умови ведення бізнесу та надають гарантії іноземним інвесторам. «Корупція прямих іноземних інвестицій – це корисливі, суспільно небезпечні, глибоко законспіровані під економічні процеси і правові природно-латентні діяння (дія чи бездіяльність) спрямовані на іноземні інвестиції, які з причин непередуманості проведених реформ набули масового характеру та соціально-політичного забарвлення, детермінуються комплексом криміногенних організаційних, соціально-економічних, правових, політичних та культурно-виховних чинників, відтворювальний вплив яких можна призупинити лише через своєчасне виявлення та усунення причин, що детермінують, умов, які сприяють вчиненню корупційних діянь, спрямованих на протиправне, умисне використання службових повноважень для одержання протиправних доходів, іншої неправомірної вигоди або задоволення інших особистих інтересів чи інтересів третіх осіб».

Список використаних джерел

1. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / за ред. проф. О. М. Джужи та Е. В. Расюка. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 340 с.
2. Новий тлумачний словник української мови: у 3-х т. Київ: Аконіт, 2006. Т. II. 926 с.
3. Реверчук С. К. Інвестологія: наука про інвестування: навч. посіб. Київ: Атіка, 2011. 264 с.
4. Бусол О. Ю. Інвестиції і корупція: хто кого? *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1834:koruptsiya&catid=8&Itemid=350

5. Про режим іноземного інвестування: Закон від 19 берез. 1996 р. № 93/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>

6. Стукало Н. В., Мешко Н. П., Пащенко О. В. Інвестиційна активність країн в контексті міжнародної регіональної інтеграції. Сучасна Україна в глобальному середовищі: стратегічні орієнтири економічного розвитку: монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2015. 210 с.

Ярошенко Юлія Вікторівна,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЇХ ПРОЄКТІВ

Для подолання такого явища, як корупція, необхідним є комплексний підхід, а отже, розробка та впровадження заходів антикорупційного спрямування є одним з першочергових завдань державної влади сьогодні. На шляху до його реалізації зроблено чимало кроків: прийнято нове антикорупційне законодавство, низку нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання корупції; ведеться постійний діалог України з міжнародною спільнотою щодо вироблення ефективних механізмів подолання корупції; здійснюються наукові дослідження з питань запобігання корупції та боротьби з нею; формується публіцистика антикорупційного спрямування. Однак, незважаючи на всі зусилля, корупція продовжує залишатися однією із нагальних для вирішення проблем українського суспільства.

Багатогранність, складна структура корупційних правовідносин зумовлює значне коло пов'язаних із ними питань. Одним із таких питань є запровадження антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їх проєктів у практику боротьби із корупційними та пов'язаними з корупцією правопорушеннями. Зокрема, аналіз зарубіжного досвіду доводить, що проблема розробки основ антикорупційної експертизи є надзвичайно актуальною, для вирішення якої багато держав сьогодні докладають значних зусиль.

Термінологічне визначення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів закріплено у Модельному законі «Основи законодавства про антикорупційну політику», прийнятому на 22 пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї країн-учасників СНД від 15 листопада 2013 року [1].

Україна не єдина держава серед країн Європи, яка запровадила антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та їх проєктів.

Наприклад, у Республіці Вірменія вимога щодо проведення антикорупційної експертизи була започаткована з 2009 року у зв'язку з постановою Уряду Республіки Вірменія від 22 жовтня 2009 року